

Valitus Sallan kunnanvaltuuston 26.3.2018 hyväksymästä Sallan Portin tuulivoimapuiston yleiskaavasta

Kemijärven kaupunki valituksenaan esittää, että Sallan kunnanvaltuuston Portin tuulivoimapuiston yleiskaavaa koskeva päätös (liite 1.) tulee kumota lainvastaisena seuraavin perusteluin:

1. Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.

Ko. kohdan mukaisesti tulee ottaa huomioon myös sen kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset, jonka elinkeinoelämään yleiskaavalla on vaikutuksia. Tällä yleiskaavalla on kiistatta merkittäviä haitallisia vaikutuksia Kemijärven kaupungin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Yleiskaava vähentää olennaisesti läheisen Suomen matkailualueen vetovoimaisuutta sekä haittaa alueen yleistä kehittämistä ja elinvoimaisuuden parantamista. Rakennettavat tuulivoimalat ovat siirtyneet huomattavasti lähemmäksi Suomen matkailualueutta kuin alkuperäisessä suunnitelmassa, ja ne näkyvät matkailualueelle erittäin hyvin pilaten matkailuun liittyvät luontoarvot. Kuvasovitteet vahvistavat tämän näkemyksen.

Kemijärven kaupunki katsoo, ettei esim. melu-, valo-, matkailu-, maisema- ja muitakaan ympäristövaikutuksia Kemijärven kaupungin ja erityisesti Suomen alueen, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ole huomioitu riittävästi kaavakartassa ja tuotu esiin kaavaselostuksessa taikka muissakaan asiakirjoissa. Tältä osin viitataan myös myöhemmin kohdissa 5. ja 6. esitettyyn.

2. Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Yleiskaavalla on selviä vaikutuksia myös Kemijärven kaupungin alueella, ja siten kaupungilla on tällä perusteella valitusoikeus. Haitan arvioinnissa tulee ottaa huomioon suorat ja epäsuorat vaikutukset Kemijärven kaupungin alueella oleviin maanomistajiin ja muiden oikeuden haltijoihin.

Yleiskaava aiheuttaa kohtuutonta haittaa läheisen Suomen maanomistajille ja muille oikeuden haltijoille mm. maan ja rakennettujen kiinteistöjen arvon alenemisena.

Kemijärven kaupunki katsoo, ettei vaikutuksia Kemijärven kaupungin alueella olevien maanomistajien ja muiden oikeudenhaltijoiden osalta ole riittävästi huomioitu kaavakartassa ja tuotu esiin kaavaselostuksessa taikka muissakaan asiakirjoissa. Tältä osin viitataan myös myöhemmin kohdissa 5. ja 6. esitettyyn.

3. Maankäyttö- ja rakennuslain 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että: ”Suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön”

Sallan Portin yleiskaava-alue ei sijoitu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla tuulivoimaloiden tv- alueelle. Yleiskaava sijoittuu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi osoitetulle alueelle, kaavamerkintä mv 8401, mikä tuodaan esille myös kaavaselostuksessa.

Koska yleiskaava sijoittuu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi osoitetulle alueelle, Kemijärven kaupungin mielestä ko. merkintä osoittaa, että alueelle ei pidä sijoittaa maisemaa rikkovia taikka ympäristöstä selvästi erottuvia laitteita taikka rakenteita.

Kemijärven kaupungin mielestä tuulivoimalat Suomen matkailukeskuksen läheisyydessä eivät sopeudu maisemaan, vaan rikkovat luontoarvoja sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maaomistajille sekä alueen yrittäjille.

Kemijärven kaupungin kanta ja hankkeen vastustus tällä ja edellä mainituilla perusteilla on johdonmukainen ja tasapuolinen, sillä kaupunki on jo muutama vuosi sitten itse hylännyt omalle alueelleen suunnitellut järvimaisemaan ja matkailuun laajasti kielteisesti vaikuttavat laajat tuulivoimahankkeet.

4. Maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n mukaan muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava kunnan perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen.

Kemijärven kaupunki on antanut kaavaehdotuksesta lausunnon, jossa on ollut lausunnon antajan osoite. Kemijärven kaupungille ei ole toimitettu Sallan kunnan perusteltua vastinetta lausunnon osalta. Kaavan valmistelussa on näin ollen tapahtunut oleellinen menettelyvirhe.

Kemijärven kaupunki katsoo, ettei Sallan kunnanvaltuuston päätöstä perusteluineen ole tuotu asianosaisena olevan Kemijärven kaupungin tietoon maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla, mistä johtuen hallinto-oikeuden tulee kumota kaavapäätös ja palauttaa asia Sallan kunnalle ko. virheen oikaisemiseksi.

Sallan kunta on toimittanut pyynnöstä Kemijärven kaupungille pöytäkirjanotteen 18.4.2018 sähköpostilla. Kyseessä oleva ote ei sisältänyt kunnan perusteltua kannanottoa kaupungin lausuntoon.

5. Puutteelliset selvitykset – MRL 9 §:n vastainen toiminta

Kaava perustuu monilta osin puutteellisiin selvityksiin. Ympäristö- ja luontoselvitykset ovat kaiken kaikkiaan niin puutteelliset, ettei kaavaa olisi voitu hyväksyä niiden perusteella. Vaikutuksia ei ole selvitetty edes MRL 9 § edellyttämässä vähimmäislaajuudessa. Kaavaselostuksesta ilmenee, että esim. lepakko-, viitasammakko- ja saukkoselvitykset on laadittu vain 2015 kun oli kylmä ja sateinen kesä, jolloin on epäedulliset olosuhteet mm. lepakoiden havainnointiin. Epäluotettavien olosuhteiden sijaan selvityksiä olisi pitänyt tehdä normaaliolosuhteissa, jolloin havainnointi on mahdollista. Tämä olisi ollut perusteltua senkin vuoksi, että kaavahanke on vienyt monta vuotta ja aikataulu on venynyt. Mahdollisuuksia useamman vuoden havainnointiin ja seurantaan olisi ollut kaikkien luontoselvitysten osalta.

6. YVA –menettelyn laiminlyönti

Kaava perustuu puutteellisiin selvityksiin senkin vuoksi, että YVA -menettely on laiminlyöty. Ennen kaavan laadintaa olisi siis tullut tehdä YVA -menettely. Tämä perustuu siihen, että kaavakartan ja kaavaselostuksen mukaan tuulipuiston koko on enintään 30 MW. Tuulipuiston kooksi/tehoksi ei ole ilmoitettu esim. 29.9 MW tai 29.7 MW, kuten usein tehdään, kun halutaan selventää, ettei kyse ole YVAL hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä edellyttävästä kohteesta. YVAL lähtee kuitenkin siitä, että YVA –menettelyä edellytetään tuulivoimahankkeilta, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kpl tai vähintään 30 MW.

YVAL liite 1 kohta 7e:

e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia;

Koska Portin tuulivoimahankkeen kokonaisteho on enintään 30 MW on katsottava, että se samalla täyttää kriteerin ”kokonaisteho vähintään 30 megavattia” vaatimukset. Näin ollen hanke olisi edellyttänyt YVA –menettelyä ja koska niin ei ole tehty, hanke on lainvastainen.

YVA –menettelyn yhteydessä olisi voitu selvittää vaihtoehdot eri voimalamäärillä ja voimalatyypeillä, esim 3 MW, 3,45 MW ja 5 MW. Sen sijaan kaavaselostuksen yhteydessä s. 76 todetaan vain, että ”Valittava tuulivoimala selviää jatkosuunnittelun yhteydessä”.

Kaava perustuu puutteellisiin selvityksiin, koska melu-, välke- ja maisemavaikutuksia on selvitetty vain yhdellä voimalatyypillä, joka sekin voi olla lopullisesti valittavaa olennaisesti pienempi teholtaan ja ympäristövaikutuksiltaan. Kaavaselostuksen mukaan meluselvitys tehtiin vain 3.45 MW Vestas 136 voimalalla, vaikka lopullinen voimalatyyppi selviää vasta jatkosuunnittelussa ja voi olla jopa 5 MW kokoluokkaa. Mikäli valitaan suurempi voimala, vaikutukset voivat yltää paljon laajemmalle kuin nyt kaavassa on selvitetty. Kaavaselostuksen s. 137 tietojen mukaan voimalat ovat jo nyt vain 1 km päässä kaavan rajasta ja meluvaikutus yltää tällöin noin 1 km päähän yli kaava-alueen rajan. Tämä merkitsee MRL 43.2 § mukaisen rakennusrajoituksen ulottumista pitkälti kaava-alueen ulkopuolelle. Esim. STM, sosiaali- ja terveysministeriö pitää 2 km etäisyyttä asutuksen ja tuulivoimalan välillä vähimmäisvaatimuksena. Mikäli valitaan lopulta suuremmat voimalat, esim 4.5 MW tai 5 MW, niin melu voi yltää vielä paljon pitemmälle kaava-alueen ulkorajaan nähden. Sama pätee välkevaikutukseen, joka nyt vielä olisi alle 8 h / vuodessa. Osayleiskaava on laadittu liian pienelle alalle, koska tuulivoimaloiden vaikutukset yltävät niin kauaksi yli kaava-alueen rajojen.

Matkailuvaikutusten arviointi on puutteellinen. Mikäli YVA -menettely olisi tehty, myös matkailuvaikutukset olisi selvitetty perusteellisemmin. Kaavaselostuksen viittaus matkailuvaikutusten selvittämiseen Muoniossa Mielmukkavaaran tuulivoimahankkeen yhteydessä on sekin harhaanjohtava, koska lopputulos oli se, että Muonion kunta päätti luopua asemakaavahankkeesta, joka olisi mahdollistanut kyseisen tuulipuiston toteuttamisen. Luopumisperusteena on vaikuttanut paikkakunnan matkailuyrittäjien taholla kielteisiksi arvioidut matkailuvaikutukset.

Tältä osin voidaan viitata myös siihen, että myös Kemijärven kaupungissa on muutama vuosi sitten otettu kantaa laajojen tuulivoimahankkeiden matkailuvaikutuksiin. Kemijärven kaupunki on jo muutama vuosi sitten itse hylännyt omalle alueelleen suunnitellut järvimaisemaan ja matkailuun laajasti kielteisesti vaikuttavat laajat tuulivoimahankkeet. Ratkaisuun vaikutti nimenomaan hankkeen kielteiseksi koetut matkailuvaikutukset. Kaupungin

kielteinen kanta Sallan Portin hankkeeseen onkin johdonmukainen jatkumo aiemmalle huolelliseen punnintaan perustuvalle ratkaisulle.

Tuulipuiston maisemavaikutukset ulottuvat huomattavan kauas, mm Joutsijärven asutukseen 16 km päähän ja Kemijärven keskustajamaan 30 km päähän. Kaavaselostuksesta ilmenee välillisesti, että välttyäkseen voimaloiden maisemavaikutukselta, niin asukkaat ja kiinteistönomistajat joutuvat ylläpitämään alueillaan suojapuustoa ja -istutuksia peittämään voimaloiden näkyminen maisemassa.

Nykysuuntauksena on, että voimaloiden korkeutta ja tehoa pyritään myöhemmin kasvattamaan muutoslupia hakemalla. Tämä suuntaus merkitsee sitä, että maisemavaikutukset voivat pahentua huomattavasti sen jälkeen kun kaava on saanut lainvoiman ja rakennuslupia aletaan hakea. Tämänkin vuoksi kaavan laadinnan yhteydessä olisi tullut suorittaa YVA -menettely joko suoraan hankeluettelon perusteella (YVAL 4 § 1. ja YVAL 3 § 1.) tai tapauskohtaisesti (YVAL 4 § 2. ja YVAL 3 § 2.) ja selvittää suurimmillakin voimalatyypeillä ympäristövaikutukset kattavasti mukaan lukien vaikutukset maisemaan ja matkailuelinkeinoon. Koska näin ei ole tehty, kaavapäätös on lainvastainen ja sellaisena kumottava.

7. Oikeudenkäyntikulut

Kemijärven kaupunki vaatii Sallan kuntaa korvaamaan valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, jotka ovat tässä vaiheessa 3000 euroa + alv 24 % euroa. Kulujen korvaaminen on perusteltua, koska muutoksenhaun tarve on johtunut viranomaisen virheestä (Hallintolainkäyttölaki 74 §). Viranomainen on tehnyt virheen hyväksyessään edellä kuvatulla tavalla monilta osin lainvastaisen kaavan. Virhe on tapahtunut mm. laatimalla kaava puutteellisin selvityksin, laiminlyömällä YVA -menettelyn suorittaminen ja jättämällä vastaamatta Kemijärven kaupungin perusteltuun muistutukseen.

Ohessa liitteenä ote finlexistä hallintolainkäyttölain 74 §:stä:

Oikeudenkäyntikulut

74 §

Korvausvelvollisuus

Asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen.

Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Kemijärvellä 7.5.2018

Atte Rantanen, kaupunginjohtaja

**Liite: Sallan kunnanvaltuuston päätös 26.3.2018 Sallan Portin
tuulivoimaosayleiskaavasta**